

"לבנינה של תורה"

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי מו"ר רה"י

סטרא דקדושה אל מזל סטרא דשמאלא

דברי יצר הרע, מכאן ואילך דברי יצר טוב".

מסביר הרב זצ"ל בעין איה³ דבר נפלא מאוד מאוד:

"עז החיים הגופניים, חדות הנפש המתאמת עם סערת הרוח הצוהל לקראת כל חמדת לב, בחיי הרוח וחיי החומר, הנם מוכרחים להמצא באדם, כדי שיהיה טיבו ואופיו שלם".

האדם זקוק לעוז חיים, לשמחה, לעליצות הנעורים. האדם זקוק לחיות, "כדי שיהיה טבעו ואופיו שלם". ובמילים אחרות השייכות לזמננו, אין הכוונה לשבור, לחנוק את האדם.

"הנטיות הטבעיות, כשהן בעינן ובמילואן אינן מבחינות בקרבן בין טוב לרע", יש חיסרון בנטיות הטבעיות של האדם, באכילה, ובענייני העולם. שם, כשאדם נמצא בדברים אלה (וחשוב מאוד שיהיה גם שם) הוא אינו יכול להבחין או לחילופין קשה לו להבחין בין טוב לרע "בין יושר לעול, בין איסור להיתר, על כן צריכות הן למאסר מוסרי של השכל והתורה ... על כן אין זה מצב הנעלה שבנפש האדם, שיהיו נטיות החיים הטבעיות בכל מילוי חסן וסערת רוחן ניטלות ממנו כי אז תהיה הווייתו לקויה ופגומה".

אם נאמר לבחור צעיר שיבטל מקרבו את כל העניינים. אם נאמר לו שמעתה הוא צריך למחוק את כל הדברים ולהימצא רק בתורה, זה עלול להוביל לצד קיצוני ומשהו אצלו עלול להיות לקוי.

זקוק הוא לשכל השופט, זקוק הוא למאסר המוסרי של השכל והתורה. היצר הרע

בשבוע שעבר, פרשת שמות, התחלנו לדבר בעניין ימי השובבי"ם. דורנו דור נפלא הוא, הנאבק בטומאת העריות המקיפה אותנו מכל העברים בניסיון לפגוע בקדושת ישראל, וכמו שדיברנו, לעכב את הגאולה. דיברנו שהעצה הגדולה ביותר בימים הללו, היא להגביר את לימוד התורה הקדושה, שהרי "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין"¹. לפיכך נכתב בספרים להתחזק בימים הללו בלימוד רציף, בקדושה ובלא הפסק. ביקשנו והיצענו שכל אחד מבני הישיבה יקבע לעצמו בכל יום, לפחות חצי שעה או שעה בה הוא ילמד ויעסוק בתורה שבע"פ בלא הפסק.

גדולי ישראל אומרים שבדורנו העצה היותר גדולה ואפשרית לרוב הציבור, במקום להתענות, במקום לשבור את הגוף בתעניות, היא להתחזק בשמירת הלשון ומדיבור בענייני חולין. מה טוב ומה נעים יהיה אם בני הישיבה יקבלו על עצמם בלא נדר להתחזק בשמירת הלשון ואפילו לזמן קצוב, ובזמן הסדר להימנע מדיבור בענייני חולין. הוא הנקרא בפי הציבור 'תענית דיבור' שכתוב שהיא גדולה יותר מתענית הגוף. כמה אור אפשר לקנות לנפש גם בלי לענות את עצמנו בצום ובתעניות, אם רק נלמד תורה בלא הפסק ובלא שיחה בענייני העולם.

הגמ' במס' שבת² מביאה את דברי ר' הונא:

"אמר רב הונא מאי דכתיב:

שִׁמַּח בְּחֹר בְּיַלְדוּתֶיךָ וּיְטִיבֶךָ לְבָד
בְּיָמֵי בְּחֹרוּתֶךָ וְהִלֵּךְ בְּדַרְכֵי לְבָד
וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל כָּל אֱלֹה
יְבִיאֶךָ הָאֱ-לֹהִים בְּמִשְׁפָּט. עד כאן

¹ מס' קידושין דף ל' ע"ב.

² דף ס"ג ע"ב.

³ שבת כרך ב', אות ע', עמ' 112 במהדורת תש"ס.

עם הזמן יכולת המזעור של האלקטרוניקה, מיקרו אלקטרוניקה, הולכת ומשתכללת.

בעבר כשלמדתי מחשבים ב'שישית', היינו הולכים לאוניברסיטת בר-אילן שם היה חדר מחשב ענק, היום הכל מקופל בעובי ספר.

זו קידמה שהקב"ה מוביל באנושות לצורך פיתוח האנושות.

מאיך יכולות השימוש הרוחניות בכלי זה הם אדירות. ודי לנו אם נתבונן בכמות הספרים האדירה שנמצאת במאגרי המידע בתחומי ההלכה, בתחומי האגדה, בתחומי פנימיות התורה, "הכל מכל כל".

לא זאת בלבד, אלא שכלי זה מאפשר לימוד ומאפשר לאדם להגיע בקלות לבחינה של סיני. כידוע יש בחינה של סיני ויש בחינה של עוקר הרים. זה לא נותן לאדם בחינה של עוקר הרים. את יכולת העיון לא ניתן לקבל מהכלים הללו. אבל זה מקדם את האדם ביכולת הסיני שלו. (יותר מזה, זה מעביר את המשקל מהסיני לעוקר הרים בגילוי לימוד התורה). הכלים הללו כלים גדולים בגילוי אור התורה בעולם, כדי להרבות תורה.

כשמעמיקים להתבונן יותר בדברים מחברים זאת לדברי ישעיהו הנביא. הנביא ישעיהו אומר⁴: "פֶּלַח הַנֶּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאתִיו וְצִרְתִּיו אֶף עֲשִׂיתִיו".

מבאר המלבי"ם⁵: "אבל דעו, כי כל הנקרא בשמי, היינו כל הבריאה העליונים והתחתונים ... אשר בראתיה לכבודי שיתגלה על ידה המציאות כבוד ה'". זה כל העולם, כל מה שהעולם מכיל בתוכו. שיתגלה ע"י המציאות כבוד ה'.

בודאי שכל מה שנוצר ומה שנברא ע"י השכל האנושי שניתן לאדם מהבורא, כל הפיתוחים המדעיים, המודרניים, הם לכבוד שמים, להרבות כבוד ה' בעולם. אולם 'אֶלֶּה וְקוֹץ בָּהֶן'.

והנטיית הטבעיות של האדם צריכות להיות, אבל הם צריכות להיות מבוקרות ע"י השכל. זהו חשבון גדול לכוון כמה לקחת מזה וכמה לקחת מזה, איך להתמודד עם כל דבר. ואז "דברי יצר הטוב מאירים להם את הדרך אשר בה ידרכו, אשר דוקא בהאגדם יחד יהיה האדם חי ופועל, ופעולתו תהיה לטובה, כי גם אויבו ישלים אתו - זה יצר הרע".

הצורה הנכונה של החיים היא לא למחוק את יצר הרע. אלא "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין". התורה, השכל, "המאסר המוסרי של השכל והתורה" הוא זה הנותן לנו את היכולת לחיות את העולם. אמנם בראתי יצר הרע ע"מ שתשתמש בו, אולם כנגדו בראתי תורה שתתבל אותו, שעל פיה תדע למתק אותו ולאמוד את המידה הנכונה. אדם הבריא בנפשו לא יכול לתת מחנק לנפשו. אדם שיחנוק את עצמו הוא יפול לדבר אחר לגמרי, הוא יפול לדבר הנורא מכל - אם כל חטאת היא העצבות. אם אדם ישבר עצמו בצורה לא נכונה, הוא עלול ליפול לעצבות שתיטול ממנו את שמחת החיים לה הוא זקוק כל כך. שמחת החיים היא הנותנת לנו את היכולת לעשות הכל.

זהו עצם מאמר חז"ל שאמרנו "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין". התורה נותנת לנו את היכולת הנכונה לחיות את החיים הרגילים בצורה מאוזנת ונכונה.

דורנו דור של קידמה הוא, ב"ה. והקידמה פותחת אפשרויות רבות בפני האדם. חקר החלל, שהוא אחד מהעניינים היותר מפותחים בתקופה שלנו, גרם לאנושות להתקדם הרבה. הרצון של האדם לפרוץ אל מעבר לגבולות החיים הרגילים, הביא לקידמה רבה בכל שטחי החיים והביא ליכולת של שימוש בפיתוחים המדעיים הללו גם בחיים האישיים שלנו. בתחומי האלקטרוניקה, בתחומי המחשבים והתקשורת בכלל.

אחד הפיתוחים הגדולים ביותר הוא המחשב. היכולות של המחשב הם אדירות.

מהיום האמירה היא אחת. השתמש במחשב ודומיו להרבות אור תורה וכבוד ה'. בשייבה אנו רוצים לגדל תלמידי חכמים. אנו רוצים לגדל תורה למען עם ישראל ולמען כבוד ה'.

⁴ פרק מ"ג, פס' ז'.
⁵ שם.

אולם, לאור הדברים העמוקים שהבאנו מדברי הקדמונים, בעל אור החיים הקדוש וספר הכתב והקבלה, גם סטרא דשמאלא דורש את שלו. אולי ימצא מי שיחשוב שכלים אלו בישיבה, יש להם מקום גם לשימושים אחרים שאינם ברוח התורה, הלימוד והשימוש להרבות כבוד ה', כפי שאמרנו.

לכן אני רוצה להבהיר את הדברים בצורה היותר ברורה ומאירה. אין להשתמש בשטח הישיבה במחשב ובשאר כלי תקשורת למטרות שאינן תואמות את כבוד ה'.

השימוש בכלים הללו יהיה רק בסטרא דקדושה בלא חלק בסטרא דשמאלא. ואם אתה מרגיש שאינך יכול לעמוד בדבר זה, קח את מחשבך האישי והחזירהו אחר כבוד לביתך. הוא ואתה לא יכולים להיות יחד בישיבה.

מהיום האמירה היא אחת. השתמש במחשב ודומיו להרבות אור תורה וכבוד ה'. בישיבה אנו רוצים לגדל תלמידי חכמים. אנו רוצים לגדל תורה למען עם ישראל ולמען כבוד ה'.

מהיום יהיה כבוד הבית הזה יותר!! הן בבית המדרש, הן בכיתות, הן בחדרי הפנימיה ובכל מקום ואתר בישיבה.

ב"ה כוחות גדולים יש לנו בישיבה. ובעז"ה מתוך הדברים הללו שנאמרו היום, נצליח כולנו להגביר אור תורה ואור קדושה בבית הגדול והקדוש הזה.

שלמה המלך בחכמתו הגדולה אמר בקהלת⁶:

"גם את זה לעמת זה עשה הא-להים".

על כך אמר בעל אור החיים הקדוש בפרשיות השבוע⁷: "וכבר הודיענו רבותינו ז"ל, בזהר הקדוש, כי כל מה שברא ה' במדת הטוב גם זה לעומת זה עשה הא-להים בבחינת הרע. וכל בחינה ובחינה שיש בקדושה יש כנגדה בקליפה (=בטומאה) והקליפה מתאמצת ומתחזקת לאחוז בה".

כתב על כך בעל הכתב והקבלה במילים אחרות⁸: "טוב לעומת רע ורע לעומת טוב". "דא בסטרא דקדושה ודא בסטרא דשמאלא".

ברשות הציבור הקדוש אנסה לפרוט את הדברים הגדולים הללו לחיים שלנו.

ב"ה גם בישיבות ובתוכם הישיבה שלנו, במקומות של עמל תורה ולימוד תורה, נכנס הכלי הנפלא הזה. וגם בישיבה שלנו הישיבה שלנו מאפשרת שימוש נרחב במאגרי מידע תורניים, הן בלימוד והן באגדה. ובודאי נוסיף עוד בעז"ה. גם בלומדים ובשיעורים שלי אני רואה תופעה נפלאה ב"ה, לומדים רבים מנתבים כלי אדיר זה לכוח היצירה, ולכתיבת שיעורים. היצירה בישיבתנו הולכת וגדלה, והתורה הולכת וגדלה בסטרא דקדושה.

⁶ פרק ז', פסי י"ד.

⁷ פרשת בא, פרק י"א, פסי ה'.

⁸ ספר דברים פרק ל"ד, פסי י'.